

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 192/2017-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Chrenkom, advokátska kancelária, Hlavná 25, Trnava, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 23 CbZm 66/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 23 CbZm 66/2015 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23 CbZm 66/2015 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristo dvanaásť eur a tridsaťštyri centov) na účet advokáta JUDr. Miloša Chrenka, advokátska kancelária, Hlavná 25, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 192/2017-8 z 21. marca 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 CbZm 66/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 2. mája 2017 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 23. mája 2017 spolu s predmetným súdnym spisom.

3. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 15. mája 2017 okrem iného poskytol aj stručnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Dňa 9. 7. 2015 bola súdu doručená žaloba o zaplatenie zmenkovej sumy 34.000,00 €, a zmenkovej odmeny 113,33 €. Žalobca žiadal zároveň o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.“

Dňa 12. 10. 2015 vyzval súd Okresný dopravný inšpektorát Trnava na oznámenie, či je žalobca vlastníkom motorového vozidla. Dňa 12. 10. 2015 bolo tiež žalobcovi zaslané tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, a žiadosť Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava či je žalobca poberateľom dávok v hmotnej núdzi.

Dňa 22. 10. 2015 bola súdu doručená odpoveď žalobcu na výzvu súdu, dňa 3. 11. 2015 bola súdu doručená odpoveď Okresného dopravného inšpektorátu Trnava, a dňa 3. 12. 2015 odpoveď Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava.

Dňa 8. 12. 2015 súd Uznesením č. 23CbZm/66/2015-17 priznal žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v plnom rozsahu.

Dňa 13. 1. 2016 vydal súd vo veci zmenkový platobný rozkaz č. 23CbZm/66/2015-18.

Dňa 19. 1. 2016 boli súdu doručené námietky žalovanej proti zmenkovému platobnému rozkazu spolu s vyplneným tlačivom pre dokladovanie pomerov účastníka konania...

Dňa 18. 1. 2017 bola žalovaná vyzvaná na zdokladovanie aktuálnych majetkových pomerov, za účelom rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov.

Dňa 30. 1. 2017 doručila žalovaná súdu vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania.

Dňa 7. 2. 2017 súd Uznesením č. 23CbZm/66/2015-69 priznal žalobkyni oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v plnom rozsahu.

Dňa 10. 5. 2017 súd Uznesením č. 23CbZm/66/2015-75 zrušil zmenkový platobný rozkaz, a zároveň v tento deň bol vytýčený termín pojednávania na 28. 6. 2017.“

4. Tieto skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný 23. mája 2017, zistil ústavný súd.

5. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení ďalej uviedol: „*V danom prípade nie je t. č. možné zhodnotiť zložitosť veci, pretože bude záležať na vyjadrení žalobcu k skutkovým tvrdeniam žalovanej (t. j. ktoré budú sporné a ktoré nesporné).*

Po zmene právnej úpravy zák. č. 438/2015 Z. z. účinnej od 23. 12. 2015 došlo k vypusteniu ustanovenia § 175 Občianskeho súdneho poriadku upravujúceho inštitút zmenkového platobného rozkazu - vzhľadom na obdobie v ktorom k uvedenej zmene právnej

úpravy došlo, súd nedopatrením rozhodol dňa 13. 1. 2016 vo veci zmenkovým platobným rozkazom.“

6. V závere svojho vyjadrenia predseda okresného súdu vyjadril svoj názor, podľa ktorého *„v súčasnosti nie je možné konštatovať u žalobcu/sťažovateľa dlhodobý stav právnej neistoty“*, a tiež vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

7. Právny zástupca sťažovateľa na písomnú výzvu, či súhlasí s upustením od verejného pojednávania vo veci, odpovedal elektronickým podaním doručeným 29. mája 2017, ktorým oznámil: *„netrvám na ústnom pojednávaní v predmetnej veci a súhlasím, aby Ústavný súd od ústneho pojednávania upustil.“*

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú

právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii žalobcu „o zaplatenie zmenkovej pohľadávky vo výške 34 000 eur“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej náročnosti prerokúvanej veci. Zmenkové konanie podľa Občianskeho súdneho poriadku patrilo podľa povahy medzi skrátené formy konania, kde sa uplatňovala koncentračná zásada, preto ústavný súd tento druh konania posudzoval prísnejšie.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ čiastočne prispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania, keď svoj návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov nedokladoval rozhodnutím Úradu práce sociálnych vecí a rodiny o priznaní dávky v hmotnej núdzi, hoci ho uviedol ako prílohu tejto žiadosti (netvorí súčasť návrhu v súdnom spise, pozn.). Toto potvrdenie, resp. oznámenie Úradu práce sociálnych vecí a rodiny si musel vyžiadať okresný súd sám.

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

20. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje prihliadajúc na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania a povahu konania, že konanie je poznačené zbytočnými prietahmi.

21. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou,

resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Z prehľadu procesných úkonov okresného súdu v označenej veci možno konštatovať, že okresný súd na začiatku konania konal priebežne, bez väčších časových odstupov. Následne sa však dopustil zbytočného priesahu spočívajúceho v nečinnosti v trvaní približne jeden rok, a to od doručenia námietok žalovanou 19. januára 2016, ktorej súčasťou bol aj perfektný návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, do vydania rozhodnutia o priznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov zo 7. februára 2017. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že okresný súd pred vydaním rozhodnutia o oslobodení bol nútený pre uplynutie času vyzvať žalovanú na zdokladovanie svojich aktuálnych majetkových pomerov.

23. Za takýto nesústredený postup okresného súdu v napadnutom konaní považuje ústavný súd aj okresným súdom priznané pochybenie, že v čase vydania zmenkového platobného rozkazu v napadnutom konaní ho už nebolo možné vydať vzhľadom na zmenu právnej úpravy.

24. Vychádzajúc z identifikovaného zbytočného priesahu v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v trvaní približne rok, ako aj z povahy napadnutého konania ústavný súd nemohol považovať postup okresného súdu za súladný s označeným základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesahov a právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priesahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby v označenej veci vedenej pod sp. zn. 23 CbZm 66/2015 konal bez zbytočných priesahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 €, ktoré odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

29. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj zistené zbytočné preťahy v trvaní jedného roka, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, skutočnosť a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 €.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

33. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2016 v sume 884 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 147,33 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,84 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2017.

34. Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľom je identická suma, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume 312,34 €.

35. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2017